

Το Μυστήριο της Θείας Οικονομίας στη Βάπτιση του Κυρίου - Του Επίσκοπου Μελιτηνής

/ [Γνώμες](#)



Οι στίχοι 13-17 του τρίτου κεφαλαίου του Ευαγγελίου του Ματθαίου αποκαλύπτουν το μυστήριο της θείας συγκαταβάσεως. Στις όχθες του Ιορδάνου, ο άχρονος Λόγος υποκλίνεται ενώπιον του χρόνου, καθώς ο Δημιουργός ζητά το βάπτισμα από το δημιούργημα, και η στιγμή αυτή υπερβαίνει τα όρια της ανθρώπινης λογικής, αποκαλύπτοντας το βάθος της θείας κένωσης.

- Γράφει ο Μάξιμος Παφίλης, Επίσκοπος Μελιτηνής

Η πνευματική αλλοίωση του Προδρόμου εκδηλώνεται με τρόπο δραματικό. «Ἐγὼ χρειάν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;» (Ματθ. 3,14). Η φωνή του, σαν κραυγή που διασχίζει τη νύχτα της ανθρώπινης συνείδησης, αποκαλύπτει το παράδοξο της θείας οικονομίας. Η καρδιά του Βαπτιστού, ως χορδή λύρας που πάλλεται στο άγγιγμα του Αγίου Πνεύματος, αναγνωρίζει την παρουσία του Λυτρωτού. Παρόλα αυτά, αδυνατεί να κατανοήσει πως η θεία χάρις μεταμορφώνει την άνυδρη γη σε παράδεισο πνευματικό. Πως τα ύδατα του ποταμού, σαν κρίνα που λικνίζονται στον άνεμο της αυγής, υποδέχονται τον Δημιουργό τους. Πως η φύση ολόκληρη στέκει με κατάνυξη, καθώς ο άνθρωπος συναντά το Θεό στο μυστήριο του βαπτίσματος.

«Τὸ δὲ Ἰωάννου καὶ ὕδατος εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι βάπτισμα»,^[1] γράφει με τρόπο γλαφυρό ο Άγιος Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, φανερώνοντας τη διάκριση μεταξύ του προπαρασκευαστικού βαπτίσματος του Προδρόμου και του τελειωτικού βαπτίσματος του Χριστού. Στα άδυτα της θείας αγάπης, αναδύεται η διττή φύση του βαπτίσματος, όπου η κάθαρση ανοίγει τον δρόμο προς την τελείωση της χάριτος. Στα μυστήρια της βαπτίσεως και της μετανοίας, οι ψυχές των πιστών ανθίζουν ως τριαντάφυλλα στο πρώτο φως της αυγής για να υποδεχθούν την πνευματική αναγέννηση. «Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» γράφει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης (Ιωάν. 3,5). Στα νερά της κολυμβήθρας η ανθρώπινη φύση βυθίζεται και αναδύεται καινή κτίση, ενώ η χάρις του Παρακλήτου γεννά εκ νέου το πλάσμα στη ζωή της Βασιλείας του Θεού.

Η φύση, σιωπηλός μάρτυρας του θείου μυστηρίου, μεταμορφώνεται σε καθρέφτη της ουράνιας πραγματικότητας. Τα ρείθρα του Ιορδάνη, σαν τα δάκρυα που καθαρίζουν τις αμαρτίες των ανθρώπων, γίνονται ο τόπος όπου συναντώνται το πεπερασμένο με το άπειρο, το χρονικό με το αιώνιο. Η ανθρώπινη ύπαρξη αναμένει την εμφάνιση του Λυτρωτή ως νεοσσός που ανυπομονεί να πετάξει. Οι προφητικές φωνές, που διέσχιζαν τους αιώνες ως φάροι στο σκοτάδι της ιστορίας, βρίσκουν την εκπλήρωσή τους στην ταπεινή κατάβαση του Θεού στα ύδατα του ποταμού.

Η κάθοδος του Πνεύματος με τη μορφή περιστεράς φανερώνει τη λεπτότητα της θείας παρουσίας. Τα νερά του Ιορδάνου, σαν κρύσταλλοι που θρυμματίζονται στην αυγή, μαρτυρούν την παρουσία της άκτιστης ενέργειας. Η θεία οπτασία αντανακλά το μυστήριο της Τριάδος. Χαίνει το χάσμα ανάμεσα στην ανθρώπινη κατανόηση και το βάθος του θείου μυστηρίου και η ψυχή στέκεται άφωνη μπροστά στην αποκάλυψη, όπως ο ταξιδιώτης που αντικρίζει μαγεμένος την απεραντοσύνη

του ωκεανού.

Μέσα στη σιγαλιά αυτή, οι ψίθυροι των Προφητών βρίσκουν την εκπλήρωσή τους. Καθώς ο Υιός βυθίζεται στα ύδατα, η δημιουργία επιστρέφει στην αρχέγονη αθωότητά της. Το Πνεύμα, ως περιστέρα που πετά πάνω από τα νερά, υπενθυμίζει την πρώτη ημέρα της δημιουργίας. Και στην κρίσιμη αυτή καμπή της ιστορίας, ο Υιός υποκλίνεται μπροστά στον Πρόδρομο, καθώς το σχέδιο της σωτηρίας εκτυλίσσεται μέσα από την παράδοση πράξη του Θεού. «Αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί» (Ματθ. 3,11), και η προφητική αυτή διακήρυξη μεταμορφώνει την κτίση σε μέρος της θείας οικονομίας.

Η θεολογική κατανόηση του βαπτίσματος διαχέεται ως ουράνιο φως στη σκοτεινή φύση της ανθρώπινης υπάρξεως. Ο κόσμος προσδοκά την αναγεννητική δύναμη του Αγίου Πνεύματος με λαχτάρα, ώστε να γευθεί την αλλαγή και τη νέα ζωή, όπως ο κουρασμένος οδοιπόρος που αναζητά με πάθος τη δροσιά μιας όασης στην έρημο. Την ίδια στιγμή, η αλήθεια της πίστεως στέκει ως φρουρός στη θύρα της μετανοίας, ενώ τα μάτια των πιστών, σαν άστρα που λάμπουν στη νύχτα της χάριτος, υποδέχονται το μυστήριο της θείας αγάπης.

Τα δεσμά της ανθρώπινης αδυναμίας διαρρηγνύονται από την αποκάλυψη του Θεού. Η πτωχευμένη ανθρώπινη φύση, βυθισμένη στα νάματα του Ιορδάνη που μεταμορφώνονται σε λίκνο της νέας δημιουργίας, λούζεται στον πλούτο του θείου φωτός. Το μυστήριο της θείας παρουσίας ξεδιπλώνεται στην ανθρώπινη καρδιά, όπως τα μυστικά των αιώνων αποκαλύπτονται στο φως του ήλιου που πέφτει πάνω στα πετρώματα της ερήμου.

Η λειτουργική ζωή της Εκκλησίας διασώζει και επικαιροποιεί αυτό το μυστήριο της θείας συγκαταβάσεως. Κάθε βάπτισμα αποτελεί μια νέα Πεντηκοστή, όπου η χάρις του Πνεύματος μεταμορφώνει την ανθρώπινη ύπαρξη σε περικαλλή ναό. Η ανανέωση αυτή της κτίσεως μαρτυρεί τη διαρκή παρουσία του Θεού στην ιστορία, καθώς η αγάπη Του αγκαλιάζει κάθε πτυχή της ανθρώπινης ύπαρξης.

Κεντρική Φωτογραφία: «Η Βάπτισμα του Χριστού», 15ος-16ος αιώνας. Σχολή του Νόβγκοροντ, αυγοτέμπερα σε ξύλο. Μουσείο Ιστορίας και Αρχιτεκτονικής του Νόβγκοροντ, Ρωσία. (Πηγή: www.byzantica.com).

[1] Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως, Τα Εύρισκόμενα Πάντα, εν Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca, επιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 101 (Paris: J.-P. Migne, 1860), 216.